

ויליאם קרלוס ויליאמס על 'פיניגנז וייק'

הדבר שג'ויס אומר הוא דבר ספרותי. זהו ערך ספרותי שהוא מעביר. הוא סופר. האם לא יבינו זאת לעולם? ייתכן שהוא מקובע במטריה שלו ואינו יכול להשתנות. אין זה משנה. הכתיבה עצמה, על כל פנים, משתנה, הכתיבה אקטיבית. בכתיבה עצמה קיים הכוח. [...] העניין הוא, שהם רוצים להישאר בטוחים, הם לא רוצים לוותר על משהו, אז הם מגייסים את הפסיכולוגיה כדי שתושיע אותם. אך כתוצאה מכך הם מפספסים את הברור, את מעלותיה הפלאיות של הספרות עצמה. פרח חרישי מנץ מן הגללים שאהבה נפשם. הם מפספסים את ג'ויס הפורח בלובן זך מעל לראשיהם. הם מבקרי ספרות. זה מה שמרגיז אותי. להעלות על הדעת להשתמש בכך כנגדו אינה אלא חשיבה בריטית צרה. וזו ההזדמנות של אמריקה! לחשוב בגדול, גדול יותר ממה שאנגליה מסוגלת. חובתם היא לשמר ולהסביר ביחס לעובדות מבוססות – זה הכל. אנו האמריקאים עדיין מוכרחים להסתמך על מודלים בריטיים. אך אל לנו ללכת שולל. עלינו להבין שפסיקה אנגלית לגבי כל יצירה שהיא, עבורנו, אינה אלא אומדן. [...] אלו הם פני הדברים: ג'ויס הולך לאן-שהוא, הם הולכים לשומקום. הם עדין מביטים לאחור ושוקלים; הוא ממשיך, סוחב את מה שהוא צריך ואת מה שהוא יכול. [...] הוא סופר שהעולם שבר את ליבו (שדבק בספרות כסמל הנבחר שלו). לאנשים שבורי-לב לא איכפת היכן נושרות דמעותיהם או לאן זב אפם. בתור ספרות, ג'ויס פועל כשם שציירים צרפתים פועלים באמצעות ציור, על מנת לפלס נתיב לצער – באמצעים ספרותיים. [...] בתור סופר הוא מנסה אמצעים חדשים. הוא מביט קדימה כדי לגלות אם ישנה דרך, דרך ספרותית להושיע את העולם – או להפציר בו להושיע את הלשון הסטאטית והשחוקה. [...] ג'ויס מטיל מום במילים. מדוע? משום שמשמעויות קהו, ואחר כך אבדו, ואז עוותו בידי הקונוטציות שלהן (שצמחו וכיסו אותן) עד שהשפעתן על השכל אינה עוד כפי שהייתה בעת שהיו רעננות. [...] משמעויות מתעוות בידי הזמן והגורל – אך הן נשמרות מעוותות בידי ההשגחה האקדמית. במקרה הגרוע הן מושבתות וזוכות לערך הקבוע של שום-דבר, ששומר אמנם על צורתו אולם הוא מת. כל המילים, כל מובן של היות גז מהן. או הוחדר לתוכן בידי מקדחו של מוח

קטלני. ג'ויס משקם אותן. כשקראתי את ג'ויס אתמול בלילה כשמוחי נוזלי מעייפות, עיניי נפוחות וכואבות אך רוחי עליזה בשל החדלתו המוצלחת של ריב בין שני הבנים שלי, אותו הבאתי לכדי סיום אינטליגנטי – ששימש כדי ללמד סובלנות – הבחנתי! ג'ויס לא שינה את מילותיו ללא היכר. הן נותרות, עבור העין החדה, זהות. אך רבות מן האסוציאציות המטמטמות של התודעה המסואבת (מסואבת בידי העקרות המודרנית) אבדו תוך כדי תהליך העבודה שלו. המילים חופשיות פעם נוספת להיות מוכנות באופן מקורי, רענן ומענג. הן נעשות צלולות. פשוטות, כפי שלא היו במשך שנים, אנו רואים אותן.

* מתוך מאמרו של ויליאם *A Point for American Criticism*, שנכלל בקובץ *Our Exagmination Round His Factification for Incamination of Work in Progress*, 1929.

(מאנגלית: יהודה ויזן)